

UREDNIČKI KOMENTAR

Ako izgubimo 13. jul, izgubili smo Crnu Goru

Prieko nam je potrebna nova generacija boraca za Crnu Goru - ne više partizana sa puškom, ne „patriota“ ogrnutih u zastave da bi se prikrla sumnja na ogromno bogatstvo stečeno korupcijom, ne kompromitovanih i potrošenih ličnosti decenijskim funkcijama i sinakurama, ne novih uhljeba i koritaša, već nova generacija mladih, čistih, poštenih, obrazovanih, nekompromitovanih ljudi, koji nemaju repove, koji ne duguju ništa bivšim ni sadašnjim strukturama, i koji mogu da osmisle i sprovedu razvoj Crne Gore u 21. vijeku. Nova energija mora doći odozdo, od građanskih aktivista, iz civilnog društva, akademske zajednice, dijaspor, biznis sektora - a ne samo iz

STR. 3 partijskih fotelja

KAKAV 13. JUL DOČEKUJEMO: Direktorica CGO Daliborka Uljarević i istoričar Milan Ščekić o podjelama u društvu, revizionizmu i obrazovnom sistemu

Umjesto afirmacije antifašizma, prekraja se istorija i slave ratni zločinci

STR. 8.i9.

PROMJENE BIL U OIL: Pojam „bezbjednosno interesantno lice“ odlazi u prošlost, uvedene nove kategorije za osobe označene u policijskim evidencijama

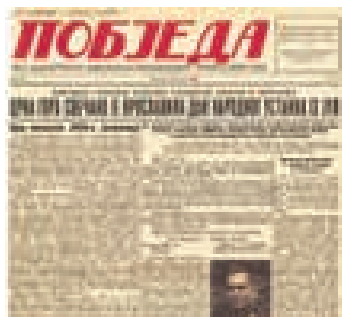
I povratnici u vršenju prekršaja operativno interesantna lica

STR. 14.i15.

POBJEDIN VREMEPLOV
Kako su obilježavane godišnjice Trinaestojulskog ustanka

Baklje koje gore i danas

STR. 12.i13.

TOP STYLE: Stručni pogled na odjevne izbore naših javnih ličnosti - Ana Milo, stilistkinja i modna kritičarka

Svetlana Vuksanović pokazala stil, svježinu i vedrinu

STR. 46.

M. BABOVIĆ

U PRAZNIČNOM BROJU POBJEDE

Jakov Milatović, predsjednik države

Ko potkopava 13. jul i antifašizam - udara u same temelje Crne Gore

STR. 2.i3.

Peter Felten, ambasador SR Njemačke

Sve političke snage da se uzdrže od inicijativa koje bi mogle pogoršati političke podjele

STR. 5.

Milan Knežević, predsjednik DNP

Snažno se protivim revizionizmu

STR. 6.

Prof. dr Radovan Radonjić

Trinaesti jul se ne slavi, taj praznik se živi

STR. 4.i5.

Aleksandar Musić, politički konsultant i politikolog

Spajić i Milatović ćute zbog straha

STR. 7.

Mohamed Alabar, osnivač
kompanija Emaar i Eagle Hills

Sigurno dolazim u Crnu Goru

STR. 11.

Dragan Mitov Đurović, novinar i publicista

Vrijeme časti i doba beščašća

STR. 9.

Slavenko Rakočević, slikar, vajar i bivši košarkaš

Crna je ta kora hljeba koju čovjek ne voli

STR. 16.i17.

Sljedeći broj Pobjede izlazi u utorak, 15. jula

Aleksandar Musić, politički konsultant i politikolog

PODGORICA - U Crnoj Gori na djelu su politike istorije, što je jedno od najmoćnijih oružja, a sve to vješto koristi predsjednik Skupštine Andrija Mandić, ocijenio je u razgovoru za Pobjedu Aleksandar Musić, politički konsultant i politikolog.

Kako je kazao, Mandić lukavo ubrizgava istoriju u konkretne poteze, a to se ogleda u govoru koji je održao u Kamniškoj Bistrici „da bi proparazitirao na kolektivnoj traumi Srba“. Za to vrijeme, prema riječima Musića, Crna Gora nema snage u opoziciji koje mogu promijeniti društveni pravac, pa samim tim, kako kaže, trenutna njena strategija vodi u još pet godina ničega.

Musić smatra da je nedostatak ozbiljne reakcije predsjednika i premijera na glorifikaciju četničkih vojvoda od strane crkvenih velikodostojnika zapravo odraz čistog straha. - Što se tiče Spajića i Milatovića, razlog zašto ćute u ovakvim neugodnim situacijama je strah. Čisti strah. Naime, lom epoha i odsudne razlike između pokojnog mitropolita Amfilohija Radovića i Joanikija Mićovića duboke su, a između ostalog se ogledaju i u tome što je pokojni Radović imao autoritet u nemalom dijelu društva i ko god bi ulazio u polemiku s njim birao bi riječi, no nije bilo straha, nije bilo paralize, dok Mićović na raspolaganju ima upravo to - rašireni strah, prećutnu kulturu nezamjeranja. On to zna i vješto koristi da bi proširio svoj manevarski prostor, naveo je sagovornik Pobjede.

POBJEDA: Razgovor započinjemo u trenutku kada je aktuelna tema dodjele Trinaestojulske nagrade. Šta nam imena nagrađenih govore o današnjoj Crnoj Gori?

MUSIĆ: Radi se o ratu za simbole, zaposjedanje simboličkih tačaka crnogorske državnosti od 2006. naovamo. To je ujedno i odgovor na pitanje kako to da osoba koja prezire 13. jul uopšte želi primiti Trinaestojulsku nagradu, želi je baš zato što je prezire. Zato što je očišćen put do nje. Ipak, portal Borba je dobro namirisao da zbog nebranjivih činjenica u konkretnom slučaju ovakve stvari njihovim favoritima nanose više štete nego koristi te suptilno poručio da se od svega odustane. Predsjednik Skupštine je ipak nastavio s dodjelom, čime je percepcijski proklizao – dodjeljuje nagradu kompromitovanoj osobi za upitno djelo dok građani gutaju suzavac i primaju udarce pendrecima, čime se ispod umivenog lica počelo nazirati ono izvorno, radikalno. Slika koja će se urezati. Mandić je toga sada svjestan i kada bi mogao vratiti vrijeme unazad – drugačije bi odigrao ovu situaciju, natjerao bi Bećira Vučkovića da se sam povuče.

Interesantno je da groveske elemente cijele priče nisu otkrili oni koji primaju platu za

Spajić i Milatović ćute zbog straha

Toliko se dubinskoga u crnogorskom društvu prelomilo i ocrtalo u dodjeli Trinaestojulske nagrade. Ponovo se pokazala potentnost crnogorskog civilnog društva, a impotentnost crnogorske politike. Za svaku opozicionu političku snagu s pulsom to bi bili ziceri samo takvi, ali ne i ovdje, ocijenio je sagovornik Pobjede

to, izabrani predstavnici građana, nego harfistkinja koja je istražila situaciju. Ponovo se pokazuje potentnost crnogorskog civilnog društva, a impotentnost crnogorske politike. Nagrada se daje spornoj osobi za knjigu za koju je do zadnjeg bilo nejasno postoji li, a šef žirija je danilovgradski funkcioner jedne od vladajućih stranaka (PES). Za svaku opozicionu političku snagu s pulsom to bi bili ziceri samo takvi. Ne i ovdje. Nadalje, neki članovi žirija su zabrljali, a onda se galamom vadili, a bilo je tu i prvo glasne ćutnje i pomalo zakašnjele reakcije nekih od prijašnjih vedeta te nagrade, ali i iskrene protestne terenske energije građana. Toliko se dubinskoga u crnogorskom društvu prelomilo i ocrtalo na ovom događaju.

POBJEDA: Ne tako davno crkveni velikodostojnici takođe su izazvali revolt dijela javnosti veličanjem četničkih vojvoda Pavla Đurišića i Draže Mihailovića. Jesu li reakcije najvažnijih državnih zvaničnika vrijedne pomena?

MUSIĆ: Na djelu su tzv. **politike istorije**. Naime, priča o tome da je istorija ono što se dogodilo – priča je za naivne. Ona je jedno od najmoćnijih oružja u politici, slika istorije koju progurate vaš je direktni saveznik u sadašnjosti. Nešto prošlo, nešto mrtvo, kroji sadašnje i živo. I tu leži razlog zašto predsjednik Skupštine radi ono što radi. Njegov govor u Kamniškoj Bistrici ogledni je primjer koliko se toga može lukavo ubrizgati u navodno puko obilježavanje kradzile – Mandić zabašurenjem stranaka – tobože regularnu i tragičnu stranu istorije (lukavo ignorirajući činjenicu da je vrhovni vođa te vojske Petar II Karađorđević devet mjeseci prije toga istima naredio staviti se pod NOVJ), navodeći stradalnike iz „Crne Gore, Boke, Sandžaka“ po navici mrvi krovni pojam Crne Gore, uvodi sliku Donje Gradine da bi proparazitirao na kolektivnoj traumi Srba – a ignoriše da su se snage koje oplakuje povlačile sa snagama strukture odgovorne za Donju

Gradinu. Radi se o nišnoj ideološkoj materiji, ne bih isključio da tu ima i savjetovanja sa strane. Naravno, ništa od ovoga ne bi bilo moguće da je u Crnoj Gori bilo demokratskog suočavanja s događajima s kraja i po završetku Drugog svjetskog rata. Kada se nešto gura pod tepih, bez suočavanja, to prije ili poslije eksplodira i to na otrovan način. Propuštena prilika za odavanje počasti istinskim civilnim žrtvama postaje gorivo za savremenu destrukciju. To je ono što se sada zbiva. Tako ratni zločinac i saveznik ustaša Pavle Đurišić postaje tragično pala figura, bratoubilačkog rata“, a Draža Mihailović, koji se četiri godine bavio antipartizanskim, a ne antifašističkim ratom, aminovao sve što Đurišić i Đujić i rade, sarađivao s Nedićem, primao od njega i Nijemaca oružje, a potkraj rata slao emisare (Đukić, Brašić) Paveliću postaje „prvi antifašista Evrope“. Istovremeno se oni drugi, koji nisu po volji, optužuju da su „ustaše“. To su politike istorije u izvedbi. Bijelo postaje crno, noć postaje dan. Ako se zna kako to odigrati.

Što se tiče Spajića i Milatovića, razlog zašto ćute u ovakvim neugodnim situacijama je, strah. Čisti strah. Naime, lom epoha i odsudne razlike između pokojnog mitropolita Amfilohija Radovića i Joanikija Mićovića duboke su, a između ostalog se ogledaju i u tome što je pokojni Radović imao autoritet u nemalom dijelu društva i ko god bi ulazio u polemiku s njim birao bi riječi, no nije bilo straha, nije bilo paralize, dok Mićović na raspolaganju ima upravo to - rašireni strah, prećutnu kulturu nezamjeranja. On to zna i vješto koristi da bi proširio svoj manevarski prostor. Izgubljenost i nesnalaženje druge strane sve ovo cementira, ona ne shvata da zgražanjem i recitovanjem glupavih moralističkih pjesmica kojima je istekao rok trajanja nema ni promil šanse pobijediti u ovakvom sofisticiranom kulturnom, narativnom i simboličkom ratu.

POBJEDA: Aktuelne su glasine o prekompoziciji vlasti, koju navodno zagovaraju pojedine diplomatske adrese. Koliko u svemu ovo-

me ima istine i realnih mogućnosti?

MUSIĆ: Neki diplomatski krugovi lobiraju za takvu rekonfiguraciju parlamentarne većine, no ovdje možda leži zamka. Ako se pogleda pet godina unazad, uvijek neko opoziciji baci udicu, ona se na nju ulovi, od svega na kraju nema ništa, a u međuvremenu spali vrijeme koje nema - kombinacija s Abazovićem u kojoj ih je Abazović preveslao, umoljavanje Spajiću pa ljutnja nakon odbijanja, nadanje u Milatovića u Podgorici pa implozija te priče u posljednjem trenutku, pumpanje očekivanja pred nikšićke izbore pa hladni tuš i sad, najnovije, priča o „evropskoj vladi“. Bespomoćno plutanje od situacije do situacije, nada, razočaranje, robovanje događajima umjesto stvaranje događaja, a izgubljeno dragocjeno vrijeme za korjenitu regeneraciju. Naravno, nije isključeno da u nekom trenutku dođe do takve rekonfiguracije većine, no u teoriji se i sve ovo prije navedeno moglo dogoditi, a nije. I tako u krug. Čini mi se da se dugoročno upravo suprotno događa, a to je da su stranci sve indiferentniji prema Mandiću. Od priče o crvenim linijama preko sadašnje ćutnje možda idemo ka situaciji u kojoj će on biti potpuno legalizovan, ako već i nije. Ne treba zaboraviti i otkud to dolazi. S jedne strane, Mandić je kapilarna društvena snaga koju je sve teže ignorisati pa se normalizuje, a s druge strane svako zapadno popuštanje režimu u susjednoj državi i pravljenje kombinacija s njima direktno se prevodi u popuštanje Mandiću u Crnoj Gori. Sumirano, u 2025. nema milosti i poklona, vlast se mora znati uzeti, dovesti sve druge pred gotov čin.

POBJEDA: Ima li Crna Gora uopšte dostojnu i ozbiljnu opoziciju koja bi mogla uzdrmati vlast, bilo uz pomoć sa strane ili bez nje - na izborima?

MUSIĆ: Kako stvari stoje trenutno, ako ćemo iskreno, i ne baš. Naime, snaga i izgledi bilo koje opozicije za buduću pobjedu u bilo kojoj državi mjerse u tome koliko ona može uticati na atmosferu u društvu bez direktnih alata vlasti,

koliko može progurati svojih istina, svojih slika, svojih tema, svojih kriterijuma, koliko pritiska na vlast može stvoriti, koliko razdora u redove vlasti može unijeti, koliko talasa u društvu može proizvesti, koliko straha može nametnuti. Neka svako sudi vidi li šta od toga u crnogorskom slučaju. Neki kažu da se deca vlasti bace u opoziciju ne znaju boriti i bitnije, ne znaju pobijediti. Ima časnih ljudi, ima zdravih načela, ima individualnog talenta i pomaka poput Budve (zdrava saradnja Crnogoraca i crnogorskih Srba nasuprot DB-ovskom podvaljivanju otrova etničkih kavgi), no nema strategije i nema kreativne za tektonske poduhvate. Jezik je čas agresivan čas otuđen od realiteta, ispaljuju se fraze i frazice koje novim generacijama ne znače ništa, biraju se teme koje se ne mogu ili ne znaju iznijeti i zato se napadi na Mandića i Spajića od njih odbijaju kao od teflona, barata se virtuelnim postocima koji se prevode u tačno 0% vlasti. Poređenja radi, kada se pogledaju situacije u Hrvatskoj ili Sloveniji u kojima bi snažne stranke koje su bile dugo na vlasti izgubile izbore, one bi u opoziciji grizle, profilisale bi 5-10 imena, pokrenule 4-5 medija, realizovale 50-ak terenskih akcija, povezale se s desetinama organizacija, inicijativa, ne bi dale disati vlasti, učinile bi im život nepodnošljivim, i ubrzo bi se vratile na vlast. U Crnoj Gori toga nema ni u trgovinama. Pet godina izgubljeno je u nadi da će se vlast nekako dogoditi, pet godina prosutih ni u što. Naravno, može se dogoditi nešto naglo, neka brza izmjena u vlasti, no strategija koja se svodi samo na nadu u to znači još pet godina ničega.

POBJEDA: Da li je priča o isključivanju ZBCG iz vlasti logična u trenutku kada lider koalicije Andrija Mandić, čini se, vrlo dobro upravlja situacijom i na domaćem i na međunarodnom planu?

MUSIĆ: Priča o isključivanju zasad nije logična jer trenutna raspodjela troškova i koristi favorizuje trenutnu većinu. Spajić se bavi evropskim putem, investicijama i međudr-

žavnim sporazumima te ignoriše ideološko, Demokrate se bave iscrpljivanjem svojih sinekura do krajnjih granica, a Mandić uparuje dubinske sinekure i inteligentne ideološke zahvate – makroigru. Ako se tome doda benevolentni (ili nedovoljno ispriječeni) strani element – sluti da će ova većina opstati, iako neki funkcioneri PES-a pokušavaju, doduše stidljivo, napraviti otklon od Mandića. Takođe, nezavisno o događajima u susjednoj državi, valja biti oprezan pri proricanju Mandićeve budućnosti – rezultati u Nikšiću pokazali su da je specifično ideološko korijenje pušteno i ne zavisi više samo o tome hoće li režim u susjednoj državi opstati. Dugoročni rad se isplatio. Mandić je prešao put od fatalne koljenice u Kristalu i suđenja za pokušaj državnog udara do prošlomjesečne kolumne u *National Interestu*, američkom visokoprofilnom političkom časopisu. Jasno je da iza toga stoje finansije i lobistički napor van Crne Gore, koji su mu često i dani/spuštene bez da ga se uvijek pita. No, ne stoji samo to. Tu je i nešto njegovog iskustva, lukavstva i organizacije. Ono čega nema na onim stranama koje bi trebalo da ga pobijede.

POBJEDA: Crna Gora je nedavno zatvorila tek jedno poglavlje u pregovorima sa EU. Euforije nije manjkalo među državnim zvaničnicima, uprkos činjenici da je učinjeno daleko manje od najavljenog. Uveliko se priča o drugoj polovini 2026. kada će, kako vlast govori, biti završeni pregovori i zatvorena sva poglavlja. Koliko je, imajući u vidu sporu dinamiku države u ovom procesu, to uopšte realno?

MUSIĆ: Svjedočićemo situaciji u kojoj u drugoj polovini 2026. neće biti zatvorena sva poglavlja, no biće novih pomaka na evropskom putu. Istovremeno, ništa od ovoga neće promijeniti dva, čini se trajna obilježja crnogorskog evropskog puta, proces koji je više karijerni podijum vlasti i opozicije, pri čemu i dalje niko građanima Crne Gore, običnim ljudima, ne objašnjava benefite EU zanjih, nego je sve svedeno na dosadnu, neokolonijalnu priču o poglavlju u maniru pokvarenog džuboksa, te činjenicu da bi se vrlo lako moglo dogoditi da Crna Gora dobaci do EU, ali potpuno razvaljena iznutra, zatrovanih odnosa i s veto-igračima izvan same Crne Gore. EU može dati okvir, no ne može osigurati ozdravljenje društva. Sadržaj je ključan. U trenutku kada uđe u EU, što je sadržaj Crne Gore? Kakvi su odnosi između nacija i između ljudi? Kakva je struktura ekonomije, proizvodi li se ista više dodatne vrijednosti, inovirali se? Koji je nivo povjerenja u društvu? Postoji li nada? Rađa li se više ljudi no što umire? Kakav je sastav društvene elite? Kako je najslabijima u društvu? To su ključna pitanja.

Bojan ĐURIŠIĆ